

**MULTIDISZCIPLINÁRIS KIHÍVÁSOK
SOKSZÍNŰ VÁLASZOK**

GAZDÁLKODÁS- ÉS SZERVEZÉSTUDOMÁNYI FOLYÓIRAT

**MULTIDISCIPLINARY CHALLENGES
DIVERSE RESPONSES**

JOURNAL OF MANAGEMENT
AND BUSINESS ADMINISTRATION

Online folyóirat

FŐSZERKESZTŐ: FENYVESI Éva, PhD
SZERKESZTETTE: VÁGÁNY Judit Bernadett, PhD

Borító: FLOW PR

Kiadja: Budapesti Gazdasági Egyetem

Felelős kiadó: Prof. Dr. Heidrich Balázs, rektor

ISSN 2630-886X

2023.

**KULTURÁLIS ÉRTÉKEK, ÉRZELMEK ÉS MOTIVÁLT
GONDOLKODÁS**

**CULTURAL VALUES, EMOTION AND MOTIVATED
COGNITION**

THUMA Orsolya

Kulcsszavak: *kulturális értékek, érzelmek, megosztott valóság, konzervatív beállítódás, rettegéskezelés elmélet, etnocentrikus fogyasztó*

Keywords: *cultural values, emotions, shared reality, terror management theory, ethnocentric consumers, conservatism*

JEL Code: D71

<https://doi.org/10.33565/MKSV.2023.KSZ.01.06>

ABSZTRAKT

A tanulmány körbejárja, hogy az érzelmek és az érzelmileg motivált gondolkodás hogyan teremti meg és tartja fenn egy közösségekben a hagyományokat és a kulturális értékeket. Kitér az érzelmek és a gondolkodás, valamint a cselekvés kapcsolatára. Áttekinti a konzervatív gondolkodás érzelmi mozgatórugóit és következményeit. A bemutatott tanulmányok arra utalnak, hogy a konzervatív beállítódás, a kulturális értékek és hagyományok fokozott védelme a fenyegetettségre adott közösségi megküzdés egy formájának tekinthető, amelynek célja a szorongás csökkentése és a kontroll érzet megerősítése.

ABSTRACT

The review explores how emotions and motivated cognition creates and protects traditions, cultural values within the community. We discuss the interplay of emotions, cognition, and behaviour. We overview the experimental literature on conservatism, its emotional roots, and behavioural consequences. The discussed studies imply that conservative reactions can be regarded as a coping mechanism to decrease anxiety and increase perceived control within the community.

BEVEZETÉS

Az értelmező kéziszótár meghatározása szerint a kultúra az emberiség által létrehozott anyagi és szellemi értékek összessége, a művelődésnek valamely területe, illetve valamely népnél, valamely korszakban való megnyilvánulása. Az érték valamilyen emberi tevékenység (erőfeszítés) tárgyi, illetve alanyi eredménye, amelynek objektív fontossága, illetve szubjektív jelentősége van az egyén és a közösség, illetve a társadalom számára (Gáspár, 1997). A kulturális örökség része lehet minden, amit az emberek értékesnek és jelentősnek tekintenek – például tudás, eszmék, hiedelmek, szimbólumok, természet értékek, ember által alkotott tárgyak, épületek. A kulturális örökség védelmével ezeket az értékeket őrizzük, megosztjuk és tovább adjuk az új nemzedéknek, megteremtve ezzel a kultúra és a közösség társas identitásának a folytonosságát. A kulturális értékekkel foglalkozhatunk lokálisan egy-egy település szintjén (Benkei-Kovács et al., 2021),

országos szinten például hazánkban a Hungarikumok gyűjteményében megjelenő nemzeti értékek esetén, de az emberiség kulturális örökségéről is beszélhetünk, amelyet például az UNESCO Világörökségi helyszínei képviselnek.

A racionális értékmegőrzésen túl az utóbbi időben felértékelődött a nemzeti hagyományok és értékek védelme, valamint általában is megfigyelhető egy eltolódás a konzervativizmus irányába nem csak Magyarországon, hanem a nemzetközi társadalmi-politikai színtéren egyaránt. A jelen tanulmány arra tesz kísérletet, hogy feltárja, milyen pszichológiai tényezők – kognitív és érzelmi folyamatok – illetve szociálpszichológiai jelenségek, motívumok állnak a fokozott nemzeti és kulturális örökségvédelem mögött. Azt a feltételezést igyekszem alátámasztani, hogy a konzervatív gondolkodás a változatlan rend fenntartásával, a vallási és nemzeti értékek fokozott védelmével valójában a változásokkal és a valós vagy képzelt fenyegetettséggel együtt járó szorongás elkerülésére szolgál a csoport szintjén. A szorongáskezelés ezen formája leginkább a konzervatív beállítottságú személyekre jellemző, és habár rövid távon a kiszolgáltatottabb helyzetű csoportok számára megteremtheti a biztonságérzetet, hosszú távon a társadalom működését akár negatívan befolyásolhatja.

ÉRZELMEK AZ ÖRÖKSÉGGKUTATÁSBAN

A kulturális értékek megismerése nem csak tudatos racionális szinten történik, hanem befolyásolják a spontán és elvárt érzelmi reakciók is. Az érzelmek nem csupán alapvetően fontos jelzések az adaptív viselkedésszabályozásban (Tooby & Cosmides, 1990), hanem befolyásolják a figyelmünk működését, az emlékezeti folyamatokat, a társas kogníciót és a döntéseinket is (Adolphs & Damasio, 2001; Fredrickson, 2001; Forgas, 2013).

A kulturális örökség kutatás felismerte az érzelmi élmények feltérképezésének fontos szerepét (Smith & Campbell, 2015), hiszen a kulturális értékekhez nem csupán kognitív tartalmak (gondolatok, hiedelmek, történetek) kapcsolódnak, hanem hangulatok is, amelyek komplex érzelmi élményt ébresztenek a kultúra

fogyasztójában vagy egy örökségi helyszín látogatójában (Mayer et al., 2008). A pozitív és negatív érzelmek széles skálája kölcsönhatásban áll a látogató vagy fogyasztó kulturális értékekhez kötődő ismereteivel és hiedelmeivel, amelyek együtt alakítják az értékek megőrzésére vonatkozó attitűdjeit (Nyaupane & Timothy, 2009). A hagyományteremtés, a kulturális értékek megismerése és megőrzése jelentős mértékben függ tehát az érzelmi élménytől, amely hozzá kapcsolódik (Smith & Campbell, 2015).

A kulturális örökség „termékeinek” fogyasztásában elsősorban a pozitív, felemelő érzéseket keressük (Nawijn & Biran, 2019), de a kollektív veszteséggel együtt járó negatív érzelmek, mint például a gyász és a szomorúság, is lehet az élmény lényegi része, amely külön jelentőséget ad az átélés pillanatnak, mondjuk egy náci haláltábor meglátogatásakor (Oren et al., 2021). A kulturális helyszíneken, eseményeken és a kulturális értékekkel folytatott interakcióban többnyire el is várunk meghatározott érzelmi hozzáállást (Watson, 2016), például emelkedettséget, komolyságot vagy áhítatot egy vértanú emlékhelyen vagy egy templomi freskó előtt.

Fredrickson (1998) foglalkozott behatóan a pozitív érzelmek hatásával. Láss- gyarapíts (broaden-and-build) elmélete szerint a pozitív érzelmek – a negatívakhoz hasonlóan - evolúciósan adaptív szerepet töltenek be az életünkben. Amikor a szervezet biztonságban érzi magát, megnyílik, felfedez, gyarapodik és növekedik. Amikor kellemes érzéseket élünk át, egyben biztonságban érezzük magunkat, és ilyenkor a figyelem terjedelme nő, a gondolkodás rugalmasabbá válik, megnyílunk az élményeknek, az újdonságoknak. Pozitív érzelmek mellett szívesebben működünk együtt másokkal és hozzájárulnak az egészségünk fenntartásához, valamint a jóllétünkhöz (Lyubomirsky et al., 2005; Fredrickson, 2001).

Az intenzív pozitív érzelmek árnyoldala, hogy az információk feldolgozását felszínesebbé teszik, csökkentik a kritikus gondolkodás hatékonyságát és ennek következtében hiszékenyebbé válhatunk (Gruber et al., 2011). Tehát a túlzott

pozitivitás és a fokozott boldogságra törekvés az előnyök mellett kockázatokkal is jár.

A negatív érzelmek adaptív haszna Forgas (2013) kutatásai szerint, hogy kritikusabbá teszik a gondolkodásunkat, mély és tartós emléknymot hagynak, fokozhatják a motivációt (például a célok elérésében vagy a nehézségek leküzdésében), valamint hasznos szerepet játszanak a társas kapcsolatok sikeres működtetésében, mivel figyelmesebbé és empatikusabbá tesznek mások iránt. A büntudat és a szégyen például segít jobb emberré válni és tanulni a hibáinkból. Ugyanakkor az intenzív negatív érzelmek, ha elárasztanak, már inkább gátolják az alapos kognitív feldolgozást.

Az érzelmek tehát a kontextustól és intenzitásuktól függően segíthetik, de gátolhatják is a mély feldolgozást és a komplex élményfeldolgozást.

TÁRGYAK ÉS ÉRZELMI ÉLMÉNYEK

A kulturális értékek, helyszínek, tárgyak által keltett komplex szubjektív érzelmi élmény Desmet és Hekkert (2007) szerint három fő összetevőből áll, amelyek tudatos alakításával az interakció élménye gondosan megtervezhető a kívánt célok érdekében. Az alábbi három összetevő az élmény leírására és mérésére egyaránt alkalmas:

1. Esztétikai élmény: a tárgy által keltett élvezet az észlelő rendszerünkben. Vegyük például a Karikó Orsolya által megálmodott „Huncut Szilva Herceg” tortát, amelyet Magyarország tortájának választottak 2022-ben. Esztétikai élményt adhat a torta kinézete, harmonikus formája, textúrája, színvilága, díszítése, komplex íz élménye.
2. A jelentés átélése: a tárgyhoz kötődő személyes vagy szimbolikus jelentés, jelentőség. Az ország tortája szimbolikusan Magyarországot reprezentálja, ezért különleges pátoasz övezheti és felébresztheti a nemzeti öntudatot a fogyasztójában.

3. **Érzelmi élmény:** a tárgy által keltett érzelmi élmény. A megkóstolt torta kelthet kellemes érzelmi élményt, vagy akár intenzív gyönyört, amennyiben ízlik, szépnek tartjuk és a szemünkben értéket képvisel. De kelthet vegyes érzéseket, vagy akár negatívát is, ha például nagyon hasonlít egy olyan süteményre, amelytől korábban rosszul lettünk.

KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG ÉS IDENTITÁS

Az érzelmek a kulturális identitás kialakításában és a viselkedés szabályozásában is jelentős szerepet játszanak. Az egyetemes alapérzelmeket nem számítva a társadalmi életünkben átélt érzelmek a közösségekben eltanult és elvárt viselkedési reakciók, vagyis a kultúra termékei (Mesquita et al., 2016).

A közösségekben az azonos gondolkodás, az egységes hiedelmek, a közösen gyakorolt rítusok, a gyakran ismételt identitásformáló történetek, azaz a közösség tagjai között az érzések, hiedelmek, vélemények észlelt hasonlósága csökkenti a stresszt és növeli a jóllétet (Higgins et al., 2021). A vélemény és hiedelem közösségek kialakítása legerősebben a konzervatív ideológiájú személyekre jellemző (Jost et al., 2018), akik a konformitást és a hagyományokat értékelik, valamint erősen motiváltak arra, hogy valóság értelmezésüket a hozzájuk hasonló gondolkodásúakkal megosszák, és az észlelt egységet fenntartsák. A kutatások azt mutatják, hogy hajlamosabbak eltúlozni a csoporton belüli véleményegyezést, valamint fokozottan jellemző rájuk, hogy a magukhoz hasonlóknak tekintett forrásoknak akár kritika nélkül hisznek és jellemzően homogén társas hálózatokat tartanak fenn (Jost et al., 2018).

Kulturális valóság teremtés a közösségben

Közmegegyezés eredménye, hogy egy csoport vagy egy nemzet mit tekint kulturális értéknek, beleértve a természeti értékeket, hungarikumokat, eseményeket, helyszíneket, tárgyakat, vagy az épített környezetet (Echterhoff et

al., 2009). A csoport tagjai a kommunikáció segítségével közösen alkotnak egy „valóság” értelmezést (Berger & Luckmann, 1998).

A valóságteremtés egyik hatékony eszköze, amikor egy állítás többszöri ismétlése az igazság illúzióját kelti a befogadóban. Kutatások igazolták, hogy minél többször találkozunk egy személy egy állítással, annál inkább hisz az igazságában (Hassan & Barber, 2017; Henderson et al., 2021). Az ismétlési hatást több területen tudatosan alkalmazzák a kívánt „valóság” értelmezés megteremtésére és fenntartására, például a politikai propagandában, a hamis hírek (fake news) terjesztésében és a reklámokban (Hassan & Barber, 2017). Amikor egy szubjektív véleményt többször elismételnek, és egyre többen hangoztatják, az eredetileg egyéni szubjektív hiedelmek, vélemények, ítéletek látszólag objektív valósággá válnak (Hardin & Higgins, 1996), amit „mindenki tud” és nem kérdőjelez meg az adott közösségen belül.

Higgins és társai (2021) szerint a folyamatot tulajdonképpen a szorongástól való szabadulás vágya motiválja. Véleményük szerint az ember alapvető igénye, hogy egyfelől szeretné a világot megérteni, másfelől társas lényként vágyik másokhoz kapcsolódni, egy közösség részévé válni, közös csoport identitást kialakítani. A világ értelmezése, a jó és a rossz közötti döntés soha nem egyértelmű, ami kényelmetlen bizonytalanságot szül. A bizonytalanság és a kiszámíthatatlanság szorongást ébreszt, amitől szabadulni szeretnénk. Ebből a megközelítésből a világ jelenségeinek összehangolt és egységes értelmezése – az egymással megosztott „valóság” (shared reality) felépítése és fenntartása – a megküzdés egy módja a közösség tagjai számára (Higgins et al., 2021). A közös „valóság” felépítése és fenntartása egyértelművé teszi, hogy mit gondoljunk a világ jelenségeiről, mit tekintünk fontosnak, miközben egy gondolközösség részévé tesz, ahol látszólag mindenki ugyanúgy gondolkozik, ugyanabban hisz.

A valós tényekből kiindulva hasonló gondolatokra racionálisan is eljuthatnak egy csoport tagjai, de nem mindig erről van szó, mert a megosztott valóságban a közösen vallott hiedelmek például lehetnek ellentmondásosak, irracionálisak,

hamisak vagy racionálisan igazolhatatlanok, mégis egységesen kritika nélkül hisznek benne a közösség tagjai. Erre példa az amerikai republikánusok (konzervatívok) keresztény alapú élet és gyermekvédelminek nevezett törekvései, amelynek céljából egyes államokban betiltották az abortuszt olyan esetekben is, ahol ezzel akár az anyák életét (és így a többi gyermekük létét) veszélyeztetik. Ugyanakkor ezzel párhuzamosan küzdenek a fegyvertartás korlátozása ellen, miközben az Egyesült Államokban a gyermekhalandóság leggyakoribb oka, hogy fegyveres támadásban veszítik életüket.

Echterhoff és társai (2009) szerint a csoport túlélését segíti, ha ugyanazt tartják fontosnak, hasonlóan gondolkoznak, megosztják tudásukat és hiedelmeiket, mert így egységesen tud fellépni a csoport a nehéz helyzetekben, és kiszámítható lesz a csoporttagok döntése. A közös vélemények és hiedelmek szoros közösségérzést keltenek. Az összehangolt gondolkodás és hiedelem rendszert a hagyományok őrzésével, gondolatok és történetek ismétlésével, rítusokkal, megemlékezésekkel tartja fenn a közösség. Például, amikor egy közösség tagjai a templomban rendszeresen újra hallgatják a szent könyvek szövegeit és részt vesznek a hitük szerinti rítusokban, vagy megünnepelik a nemzeti ünnepeket és minden újabb generáció számára felidézik a múlt fontos eseményeit.

KULTURÁLIS ÉRTÉKEK VÉDELME ÉS A RETTEGÉSKEZELÉS ELMÉLET

A kulturális értékek az ember halandóságának tudatából fakadó szorongás csökkentésére is alkalmasak lehetnek a közösség tagjai számára. Greenberg, Solomon és Pyszczynski (1997) alkotta meg a rettegéskezelés elméletet (terror management theory) annak a jelenségnek a leírására, amikor a halálra emlékeztető veszély és fenyegetettség jelei az emberi halandóság és az elmúlás gondolatát, valamint a hozzá kapcsolódó szorongást a tudatunk előterébe hozzák. Az elkerülhetetlen halál tudata és a vele való megküzdés az egyik alapvető egzisztenciális kihívás az ember számára (Yalom, 2004). Yalom (2004) a

halálszorongás leküzdésének több szimbolikus formáját tárgyalja, például amikor a biológiai utódjaink végtelen láncában „élünk” tovább, vagy a vallásos hitünk szerint örökké létezünk majd a túlvilágon, de hihetünk a természet örök körforgásában is, ahol valójában semmi sem szűnik meg, csak átalakul, illetve reményeink szerint tovább élhetünk alkotásaink maradandó hatásában az emberiség emlékezetében.

A rettegéselméletre alapuló kutatások rámutattak a közösségi megküzdés jelentőségére (Greenberg et al., 1997; Arndt & Vess, 2008). Pyszczynski és társai (2015) áttekintése szerint több száz tanulmány a világ számos országában igazolta, hogy az elkerülhetetlen halál tudatosulása – például a halálra utaló jelek, más kultúrák felől érkező fenyegetettség érzés - jelentősen befolyásolja az emberek gondolkodását, érzelmeit, késztetéseit és viselkedését. Az ilyen helyzetben megjelenő szorongás csökkentése érdekében az emberek erőteljesebben védik a kulturális világnézetük abszolút érvényességét és az annak megfelelő értékek szerinti életvitelen alapuló önbecsülésüket. Ez megnyilvánulhat a hitüket reprezentáló szimbólumok védelmében, a közös hitet védő karizmatikus vezetők támogatásában, a más hitűekkel szembeni előítéletekben, valamint a közösség világnézetét megkérdőjelezők elleni erőszakban, és az idegengyűlöletben.

Amikor az emberek szembesülnek múlandóságukkal, számos kutatás azt mutatja, hogy erőteljesebben védik a kulturális értékeiket, a világnézetüket, a vallásukat, a nemzetiségüket és jobban kedvelik azt a személyt, aki ezeket az értékeket felmagasztalja (Greenberg et al., 1997; Arndt & Vess, 2008). Az utóbbi években a terrorizmus fenyegetése, a Covid járvány, az állandó és gyors ütemű technológiai változások, a klímakrízis, a menekültek, bevándorlók megnövekedett száma mind fenyegetést és bizonytalanság érzetet szültek, amely hozzájárulhat a kiszámítható rend és biztonság utáni vágy erősödéséhez és a csoport világnézetének, kulturális értékeinek fokozott védelméhez.

Burke és társai (2013) meta-elemzésükben kimutatták, hogy amikor az emberek szembesülnek halandóságunkkal, a közösség értékei, a hagyományok őrzése növeli a biztonságérzetet és a közösség gondolkodásában eltolódás figyelhető meg a konzervativizmus irányába, felértékelődik a hagyományos értékek és a kulturális örökség megőrzése. A közösség értékeinek és világnézetének a megkérdőjelezése azért lehet fenyegető, mert felveti a lehetőségét annak, hogy a hitek, ideológiák, világnézetek önkényesek és esetleg tévesek, ezzel elvesz az a szilárd védőpajzs, ami a múlandóság és a jelentéktelenség érzés ellen védi az embert. A rettegetéskezelés elméletben leírt folyamatok a közösség védekező reakcióját mutatják, amellyel a társas identitás szintjén igyekeznek egy csoport visszaállítani nemzeti identitásának, kultúrájának jelentőség tudatát és a világnézetünk megingathatatlan erősségét (Pyszczynski et al., 2015).

RENDSZERIGAZOLÁS ÉS JÓLLÉT

A kulturális értékek, hagyományok és a fennálló társadalmi rend védelme, azaz a konzervatív beállítottság, más vizsgálatok szerint is segíthet a rossz érzésektől szabadulni. Napier és társai (2020) nemzetközi összehasonlító eredményei szerint a konzervatív beállítottságúak magasabb pontszámot érnek el a szubjektív jóllét méréseken és az Élettel való elégedettség skálán, mint a liberálisok. A rendszerigazoló hiedelmek, amelyek együtt járnak a politikai konzervativizmussal, ilyen értelemben egyfajta palliatív szerepet tölthetnek be, megóvnak a kiszolgáltatottság szorongató érzésétől. Burton és társai (2015) a politikai irányultság és a Nagy ötös személyiségvonások közötti kapcsolat kutatásában magasabb neuroticizmus értéket mértek a liberális beállítottságúaknál a konzervatívokhoz képest. A konzervatív és a liberális beállítottságúak között megfigyelt különbség Napier és társai (2020) kutatásai szerint leginkább azzal magyarázható, hogy a konzervatívok inkább hisznek abban, hogy a társadalmi igazságtalanság elfogadható és legitim. Számos országban kaptak hasonló eredményeket, megerősítve, hogy a konzervatívok (jobboldaliak) elégedettebbek

a liberálisoknál (baloldaliaknál), továbbá az összefüggést elsősorban a társadalmi egyenlőtlenségeket és igazságtalanságokat legitimáló rendszerigazoló hiedelmek közvetítik és a vallásosság (Butz et al., 2017; Newman et al., 2019; Hunyady, 2018; Baron, 2020). A rendszerigazoló hiedelmek és a jóllét közötti kapcsolat erősebb az alacsony státuszú csoporttagok esetében a magasabb státuszúakkal összevetve (Hunyady, 2018). A rendszerigazolás csökkenti a diszkriminációt, az egyenlőtlenség és az igazságtalanság tudatos megélését – ami tulajdonképpen a tagadás egy formája – és ezzel növeli a hátrányos helyzetű személyek szubjektív jóllétét (Napier et al., 2020).

A rendszerigazoló hiedelmekkel jellemezhető személyek kevesebb negatív érzést és autonóm idegrendszeri aktivitást élnek át, amikor a társadalmi egyenlőtlenségekkel és igazságtalanságokkal szembesülnek, ami alátámasztja, hogy a konzervatív gondolkodásmód a rossz érzésekkel szembeni megküzdés egyik formája, amely a személy jóllétét szolgálja rövidtávon. Hosszútávon ugyanakkor gátolhatja a kedvező társadalmi változásokat (Napier et al., 2020). Egyrészt a konzervatív gondolkodásmód, amely a társadalmi különbségeket igazolja és ezzel fenntartja, egyben gátolja a valós problémákkal történő szembenézést és azok hatékony kezelését. Ez a hozzáállás tulajdonképpen a valódi társadalmi problémák tagadásaként értelmezhető, a klímaváltozást tagadó hiedelmekhez hasonlóan. Paradox módon miközben egyéni szinten a konzervatívok magasabb pontszámot érnek el a szubjektív jóllétmérésekben, mint a liberális beállítottságúak (Napier et al., 2020), a progresszív liberális demokráciákban összességében elégedettebb a lakosság az országos felméréseket összehasonlítva. Okulicz-Kozaryn és társai (2014) tanulmányukban 16 nyugat-európai ország 1970-2002 között gyűjtött adatainak elemzése alapján arra a következtetésre jutottak, hogy a liberális berendezkedés és intézményrendszer a közjót segítő kormányzati intézkedések révén magasabb szubjektív jólléti pontszámokkal jár együtt. Ezzel párhuzamosan a konzervatívabb emberek egyéni szinten ebben a mintában is elégedettebbeknek mutatkoztak a liberálisokhoz képest, amely mögött a szorongáscsökkentő

rendszerigazoló hiedelmek hatását feltételezik. Ugyanezt a „szubjektív jóllét politikai paradoxonának” nevetett jelenséget figyelte meg Macchia és Plagnol (2019) egy 18 latin-amerikai országot összehasonlító elemzésében is.

KONTROLL KOMPENZÁCIÓ

Különösen szorongáskeltők általában azok a helyzetek, amelyeket nem tudunk irányítani. A kontroll kompenzáció elmélete szerint (Ponce de Leon & Kay, 2020), amikor az emberek úgy érzik, hogy kikerült a kezükből az irányítás, akkor a szorongató érzések miatt gyakran vallásos vagy politikai külső kontroll- vagy ideológiai rendszerekben keresik a megingott kontroll érzet, valamint a rend és a stabilitás visszaállítását. Jó érzést kelt, amikor úgy hisszük, hogy befolyásolni tudjuk az eseményeket, és alakítani a jelenünket, illetve a jövőnket. Kifejezetten kerüljük annak a stresszkeltő gondolatát, hogy a világ kiszámíthatatlan és bejósolhatatlan. Úgy tűnik, hogy a konzervatív személyek a liberálisabbakhoz képest jobban igénylik a rendet és a kontrollt, valamint kevésbé tolerálják a bizonytalanságot és a kétértelműséget (Eidelman et al., 2012; Jost et al., 2007). Amikor például válságok és fenyegető események miatt meging a személyes kontroll érzet, megfigyelhető, hogy megnő az Istenben való hit és a kormány támogatottsága (Kay et al., 2010), miközben általában elmozdulás figyelhető meg a konzervativizmus és a hagyományos társadalmi értékek irányába (Burke et al., 2013), amely a vágyott rend és stabilitás érzetét sugallja. A társadalmi-gazdasági bizonytalanság gyakran együtt jár azzal, hogy egy külső csoportot teszünk felelőssé, amelyet bűnbakként kezelünk (Napier et al., 2020), például a más vallásúakat, az eltérő politikai beállítottságúakat vagy az LMBT+ közösség tagjait. Ez szintén a szorongástól való szabadulás egy módja lehet, hiszen minden rossz a másiktól ered, így a saját csoportunkat továbbra is jónak láthatjuk, a saját felelősségünkkel nem kell szembe néznünk. Ezzel együtt gyakran megjelenik a saját csoport fokozott felértékelése és a belső csoporttal való azonosulás, az etnocentrikus beállítottság és a konformitás (Fritsche et al., 2011), amely az

összetartozás, a közös cselekvés és az erős kontroll érzetével jár együtt. Az etnocentrikus beállítottság megjelenik a hazai piac védelmében, a hazai termékek preferálásában, tehát a fogyasztói döntésekben is.

FOGYASZTÓI ETNOCENTRIZMUS

Az etnocentrizmus és a patrióta érzelmek hatással vannak a hazai és a külföldi termékek iránti fogyasztói attitűdökre is. A fogyasztói etnocentrizmus a hazai termékek felsőbbrendűségéről szóló meggyőződések és a hazai termékek fogyasztásának erkölcsi alapú preferálását jelenti (Shimp et al., 1995; Papadopoulos et al., 1990).

Malota (2003) szakirodalmi áttekintése azt mutatja, hogy a fogyasztói etnocentrizmus pozitívan korrelál a patriotizmussal és a konzervativizmussal, a más kultúrákra való nyitottsággal viszont éppen ellentétes, negatív irányú az együtt járás. Több áttekintett kutatás azt mutatta, hogy az idősebbekre, az alacsonyabb végzettségűekre, valamint az alacsonyabb társadalmi osztályok tagjaira jellemző inkább az etnocentrikus fogyasztói attitűd, bár az összefüggést nem minden vizsgálat támasztotta alá.

Papadopoulos és Heslop (1993) kutatási eredményei azt mutatták, hogy a magyarok inkább a külföldi termékeket preferálták a rendszerváltás idején, miközben a hazai termékeket gyenge minőségűnek tartották.

Mucha és társai (2020) újabb vizsgálata szerint a hazai termékek megítélése megváltozott. A magyar fogyasztók a hazai termékeket jó ízűnek, jó minőségűnek és megbízható eredetűnek tartják. Más kutatásokhoz hasonlóan (Malota, 2003; Papadopoulos et al., 1990) Mucha és társai (2020) kimutatták, hogy a lakóhely és a végzettség szignifikáns hatást gyakorol az etnocentrikus fogyasztók arányára. Magyarországon a falvak lakóinak 38 %-a bizonyult etnocentrikus fogyasztónak, míg Budapesten az arányuk mindössze 18 %. Ha a legkevesbé etnocentrikus fogyasztók eloszlását nézzük hazánkban, akkor ebben Budapest vezet 48 %-os aránnyal, míg falun csak 21 %-uk él. Eredményeik szerint az alacsonyabb

végzettséggel rendelkezők között magasabb az etnocentrikus fogyasztók aránya – a diplomások 27 %-ára, a nyolc általános vagy alacsonyabb végzettséggel rendelkezők 54 %-ára jellemző az etnocentrikus fogyasztói attitűd (Mucha et al., 2020). Úgy tűnik, hogy az érzelmi biztonságot sugalló etnocentrizmus a fogyasztók oldalán is azokra jellemzőbb, akik objektíve kevesebb kontrollal rendelkeznek.

KOGNITÍV ERŐFESZÍTÉS ÉS KONZERVATÍV IDEOLÓGIA

A konzervatív gondolkodást nem csak a változás, a kiszámíthatatlanság és a kontroll hiány miatti szorongás elkerülése motiválja, hanem a kognitív erőforrások szűkösségével is összefügg. Eidelman és társai (2012) azt figyelték meg kísérlet sorozatukban, hogy amikor lecsökkennek vagy korlátozottak a gondolkodásra fordítható kognitív erőforrások például alkohol hatása alatt, fokozott kognitív terhelés mellett vagy szoros időkényszer helyzetben, akkor a kísérleti személyek gondolkodása konzervatívabbá vált. Kruglanski (2005) egyértelmű kapcsolatot talált a konzervatív gondolkodás és a magas kognitív lezárás igény között. A kognitív lezárás igény egy kontinuumként képzelhető el, ahol az alacsony lezárási igény, vagy másképpen a korai lezárás kerülése azt jelenti, hogy a személy elhalasztja a döntést mindaddig, amíg elegendő új információt tudott feldolgozni, hogy megalapozottnak érezze a döntését. Előnye az alaposabb, komplex információfeldolgozás, hátránya, hogy lassabban születik döntés. Ez inkább a liberális beállítottságúakra és azokra jellemző, akik komplexen szeretnek gondolkodni, valamint az alapos megismerés és gondolkodás érdekében kognitív erőfeszítést tesznek. A kontinuum másik végén áll a korai lezárás igénye, ami arra motiválja a személyt, hogy néhány kiugró, azonnal hozzáférhető inger alapján hozzon gyors döntés, és ezzel hamar lezárja a gondolkodási folyamatot. Előnye a gyors döntés, hátránya az alapos feldolgozás hiánya. A magas kognitív lezárási igény együtt jár a konzervativizmussal mellett a tekintélyelvűséggel, a militáns beállítottsággal (Kruglanski, 2005), a nacionalizmussal és a vallásossággal

(Chirumbolo et al., 2004), valamint a konformitással és a hagyományok tiszteletével (Calogero et al., 2009).

ÉLETKOR, KOGNITÍV ÉS ÉRZELMI FELDOLGOZÁS

A konzervatívabb gondolkodási mintázat az életkorral is együtt jár. Cornelis és társai (2009) kimutatták belga és lengyel mintán, hogy az idősebbeknél megfigyelhető eltolódás a konzervatív gondolkodás irányába részben az új élményekre való nyitottság csökkenésével és a korai lezárási igény növekedésével függ össze. Carstensen (2006) kutatásai szerint az előttünk álló idő tudata erősen befolyásolja a motivációs rendszerünket. Idős korban nem csak a biológiai öregedés miatt változnak meg a mozgásos és kognitív képességeink, hanem a beszűkült időtávlat miatt a fiatalokra jellemző jövő orientáció helyett a jelenben megélt jóllét biztosítása motiválja a gondolkodást és a viselkedést. Az idősebbek összességében kevésbé nyitottak az új élményekre, inkább csak azokkal az emberekkel és tevékenységekkel foglalkoznak, amelyek valóban boldoggá teszik őket. A jó érzések fokozott keresése együtt jár azzal, hogy a pozitív tartalmú üzenetekre figyelnek jobban, kevésbé fogékonyak a negatív üzenetekre, és a kritikus gondolkodásra kevesebb erőfeszítést fordítanak. Mindez befolyásolhatóbbá is teszi az idősebb személyeket.

Williams és Drolet (2005) kutatásaikban azt figyelték meg, hogy az információk feldolgozása az életkorral megváltozik. Az idősebbek a racionális észérvek és tények helyett inkább az érzelmi tartalomra figyelnek, ezért rájuk erősebben hat a szeretetet, az összetartozást és a gondoskodást hangsúlyozó információ. E mellett fokozottan jellemző a fiatalokhoz képest, hogy az idősebbek aktívan kerülnek a rossz érzéseket. Mivel a negatív érzések kritikusabbá tesznek (Forgas, 2013), ami alaposabb feldolgozásra sarkall, az idősebbek fogékonyabbak az érzelmi manipulációkra, mert kevésbé tudnak az érzelmi befolyásolásnak ellenállni a racionális gondolkodásra támaszkodva. Gaeth és Heath (1987) kutatásában például azt figyelte meg, hogy az érzelmileg manipuláló, félrevezető hirdetésekre

az idősebb személyek fogékonyabbak voltak, mint a fiatalok. Ez fogékonyabbá teheti őket a politikai propaganda vagy az érzelmi manipulációt tartalmazó üzenetek kritika nélküli elfogadására.

Ezzel szemben a fiatalokra jellemzőbb az idősekhez képest, hogy a racionális tartalomra figyelnek jobban és az információkat kritikusanabban dolgozzák fel (Williams & Drolet, 2005). Kultúrafogyasztásukban is megjelenik, hogy összességében jobban kedvelik az idősekhez képest az intenzív újszerű élményeket (Mogilner et al., 2010). Korábban idézett pszichológiai kutatások feltárták, hogy ha ismételten hallunk egy állítást, a tartalmát igazabbnak véljük (Dechêne et al., 2009; Henderson et al., 2021). Skurnik és társai (2005) kimutatták, hogy ez a hatás az idősebb személyek esetében még erőteljesebben érvényesül.

ÖSSZEFOGLALÁS ÉS KÖVETKEZTETÉSEK

A kulturális örökség megőrzése, a hagyományok és a nemzeti értéket jelző szimbólumok fontos szerepet játszanak a közösség jóllétének, kultúrájának és csoportidentitásának fenntartásában. Összességében a kulturális értékek védelme, a hagyományok őrzésének és a fennálló rend védelmének a motivációja az idősebb és a konzervatív beállítottságú emberekre fokozottan jellemző. Az áttekintett tanulmányok azt mutatják, hogy a konzervatív attitűdök nem feltétlenül a valódi értékek őrzéséről szólnak, hanem inkább a változás elkerüléséről, amely veszteségekkel és kockázatokkal járhat. A fő motiváció a konzervatívokra jellemző rendszerigazolás mögött a szorongás elkerülése, ami palliatív gyógyító funkciót is betölthet a közösség életében. A konzervatív beállítottságú személyek a fentebb idézett kutatások szerint elégedettebbnek vallják magukat az önkitöltős szubjektív jóllétet mérő teszteken, de az eredmények hitelességével kapcsolatban felmerültek kétségek.

Wojcik és társai (2015) felvetették annak a lehetőségét, hogy a konzervatívok valójában nem elégedettebbek, mint a liberálisok, csupán az önbeszámolóikban elégedettebbnek vallják magukat. Kutatási eredményeik azt mutatták, hogy

objektívebb mércéként a közösségi média platformokra feltöltött fotókat elemezve, a liberális személyek (pl. a *New York Times* alkalmazottainak) fényképein gyakrabban látszik valódi mosoly, mint a konzervatív *Wall Street Journal* dolgozóinak a fényképein a szakmai LinkedIn profiljaikban.

A konzervatív gondolkodás mögött az érzelmi motivációk és az énvédelem mellett felsejlik az alapos információfeldolgozás és a komplex, kritikus gondolkodás hiánya. A korai kognitív zárás, amely felszínes, egyszempontú gyors döntésekben nyilvánul meg, a konzervatív személyekre jellemzőbb.

A konzervatív gondolkodásnak társadalmi szinten számos hátulütője lehet. Megnehezítheti a valós társadalmi feszültségekkel a szembenézést, akadályba lehet a rugalmas társadalmi alkalmazkodásnak és fejlődésnek. A rend nevében a konzervatív ideológia elutasítja a másságot, a sokszínűség elfogadása helyett inkább kirekesztő és ellenségességet szít a kisebbségi csoportok és az idegenek iránt. A konzervatív gondolkodásmód kerüli a komplex feldolgozást, így a korai zárás végül alacsonyabb színvonalú megértéssel és döntésekkel járhat együtt. A rend, a hagyományok és a nemzet védelmének politikai programja végül a közösség számára kevésbé élhető társadalmi rendet és kevésbé elégedett polgárokat eredményezhet, ami hosszútávon a gazdasági és társadalmi fejlődés ellen hathat. Érdekes kutatási kérdés lenne, hogy a klímakrízis kezelésében a konzervatív gondolkodásmód fentebb tárgyalt jellemzői mennyiben segítik, illetve gátolják a természeti értékek védelmét, valamint a krízissel együtt járó társadalmi problémák tudatosítását vagy tagadását és hatékony kezelését.

IRODALOMJEGYZÉK:

1. Adolphs, R., & Damasio, A. R., 2001. The interaction of affect and cognition: A neurobiological perspective. In: Forgas, J. P. (ed.) *Handbook of affect and social cognition*, pp. 27–49. Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
2. Arndt, J. & Vess, M., 2008. Tales from Existential Oceans: Terror Management Theory and How the Awareness of Our Mortality Affects Us All, *Social and Personality Psychology Compass*, 2(2), 909–928. <https://doi.org/10.1111/j.1751-9004.2008.00079.x>

3. Baron, J., 2020. Religion, cognitive style, and rational thinking. *Current Opinion in Behavioral Sciences*, 34, 64-68. <https://doi.org/10.1016/j.cobeha.2019.12.015>
4. Benkei-Kovács, B., Farkas, J., Keszei, B., Hédi, Cs., Hübner, A., Popcsa, A. & Thuma, O., 2021. Inhabitants' reaction and attachment to local values, A case study of three Hungarian towns, *Kulturális Szemle*, 8(2), 27-43.
5. Burke, B. L., Kosloff, S. & Landau, M. J., 2013. Death Goes to the Polls: A Meta-Analysis of Mortality Salience Effects on Political Attitudes, *Political Psychology*, 34(2), 183-200. <http://www.jstor.org/stable/23481741>
6. Burton, C. M., Plaks, J. E. & Peterson, J. B., 2015. Why do conservatives report being happier than liberals? The contribution of neuroticism, *Journal of Social and Political Psychology*, 3(1) 89-102. <https://doi.org/10.5964/jssp.v3i1.117>
7. Butz, S., Kieslich, P. J. & Bless, H., 2017. Why are conservatives happier than liberals? Comparing different explanations based on system justification, multiple group membership, and positive adjustment, *European Journal of Social Psychology*, 47(3), 362-372. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2283>
8. Calogero, R. M., Bardi, A. & Sutton, R. M., 2009. A need for basis values: Associations between the need for cognitive closure and value priorities. *Personality and Individual Differences*, 46, 154-159. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.09.019>
9. Carstensen, L. L., 2006. The influence of a sense of time on human development, *Science*, 312(5782), 1913-1915. <https://doi.org/10.1126/science.1127488>
10. Chirumbolo, A., Areni, A. & Sensales, G., 2004. Need for cognitive closure and politics: Voting, political attitudes and attributional style. *International Journal of Psychology*, 39(4), 245-253. <https://doi.org/10.1080/00207590444000005>
11. Cornelis, I., Hiel, A. V., Roets, A. & Kossowska, M., 2009. Age Differences in Conservatism: Evidence on the Mediating Effects of Personality and Cognitive Style, *Personality*, 77(1), 51-88. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2008.00538.x>
12. Dechêne, A., Stahl, C., Hansen, J. & Wänke, M., 2009. The Truth About the Truth: A Meta-Analytic Review of the Truth Effect, *Personality and Social Psychology Review*, 14(2), 238-257. <https://doi.org/10.1177/1088868309352251>
13. Desmet, P. M. A., & Hekkert, P., 2007. Framework of Product Experience. *International Journal of Design*, 1(1), 13-23.
14. Echterhoff, G., Higgins, E. T. & Levine, J. M., 2009. Experiencing commonality with others' inner states about the world, *Perspectives on Psychological Science*, 4(5), 496-521.
15. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6924.2009.01161.x>
16. Eidelman, S., Crandall, C. S., Goodman, J. A. & Blanchar, J. C., 2012. Low-effort thought promotes political conservatism, *Personality and Social Psychological Bulletin*, 38(6), 808-820. <https://doi.org/10.1177/0146167212439213>
17. Forgas, J. P., 2013. Don't Worry, Be Sad! On the Cognitive, Motivational, and Interpersonal Benefits of Negative Mood, *Current Directions in Psychological Science*, 22(3), 225-232. <https://doi.org/10.1177/09637214124744>

18. Fredrickson, B. L., 2001. The role of positive emotions in positive psychology: The broaden-and-build theory of positive emotions. *American Psychologist*, 56(3), 218–226. <https://doi.org/10.1037//0003-066x.56.3.218>
19. Fredrickson, B. L., 1998. What Good Are Positive Emotions? *Review of General Psychology*, 2(3), 300–319. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.2.3.300>
20. Gáspár, L., 1997. Nevelélmélet, OKKER, Bp.
21. Greenberg, J., Solomon, T. & Pyszczynski, S., 1997. Terror Management Theory of Self-Esteem and Cultural Worldviews: Empirical Assessments and Conceptual Refinements, *Advancements in Experimental Socialpsychology*, 29, 61-139.
22. Hardin, C. D. & Higgins, E. T., 1996. Shared reality: How social verification makes the subjective objective. In: Sorrentino, R. M. & Higgins, E. T. (eds.), *Handbook of motivation and cognition*, Vol. 3. The interpersonal context, pp. 28–84. The Guilford Press.
23. Henderson, E. L., Simons, D. J. & Barr, D. J., 2021. The Trajectory of Truth: A Longitudinal Study of the Illusory Truth Effect, *Journal of Cognition*, 4(1), 1-23. <https://doi.org/10.5334/joc.161>
24. Higgins, E. T., Rossignac-Milon, M. & Echterhoff, G., 2021. Shared Reality: From Sharing-Is-Believing to Merging Minds, *Current Directions in Psychological Science*, 30(2), 103-110. <https://doi.org/10.1177/0963721421992>
25. Hunyady, Gy., 2018. Rendszerigazolás és rendszerkritika, *Magyar Pszichológiai Szemle*, 73(2), 269-298. <https://doi.org/10.1556/0016.2018.004>
26. Jost, J. T., van der Linden, S., Panagopoulos, C. & Hardin, C. D., 2018. Ideological asymmetries in conformity, desire for shared reality, and the spread of misinformation, *Current Opinion in Psychology*, 23, 77-83. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2018.01.003>
27. Jost, T., Napier, J. L., Thorisdottir, H, Gosling, S. D., Palfai, T. P. & Ostafin, B., 2007. Are needs to manage uncertainty and threat associated with political conservatism or ideological extremity?, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 33(7), <https://doi.org/10.1177/0146167207301028>
28. Kay, A. C., Shepherd S., Blatz C. W., Chua S. N. & Galinsky, A. D., 2010. For God (or) country: the hydraulic relation between government instability and belief in religious sources of control, *Journal of Personality and Social Psychology*, 99(5), 725-739. <https://doi.org/10.1037/a0021140>
29. Kruglanski, A. W., 2005. *A zárt gondolkodás pszichológiája*. Budapest, Osiris Kiadó.
30. Lyubomirsky, S., King, L. & Diener, E., 2005. The Benefits of Frequent Positive Affect: Does Happiness Lead to Success?, *Psychological Bulletin*, 131(6), 803-855. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.131.6.803>
31. Macchia, L. & Plagnol, A. C., 2019. The Subjective Well-Being Political Paradox: Evidence from Latin America. In: Rojas, M. (ed.) *The Economics of Happiness*. Springer, Chambridge. https://doi.org/10.1007/978-3-030-15835-4_16

32. Malota, E., 2003. A fogyasztói etnocentrizmus. In: Hunyady, Gy. & Székely, M. (eds.) *Gazdaságpszichológia*, Osiris, Budapest. pp. 297-303.
33. Mesquita, B., Boiger, M. & De Leersnyder, J., 2016. The cultural construction of emotions, *Current Opinion in Psychology*, 8, 31-36. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2015.09.015>.
34. Mogilner, C., Kamvar, S. D. & Aaker, J., 2010. The shifting meaning of happiness, *Social Psychological and Personality Science*, 2(4), 395-402. <https://doi.org/10.1177/1948550610393987>
35. Mucha, L., Kovács, I., Oravecz, T. & Totth, G., 2020. Az etnocentrizmus szerepe a vásárlói döntésekben, *Gazdálkodás*, 64(1), 35-54.
36. Napier, J. L., Bettinsoli, M. L. & Suppes, A., 2020. The palliative function of system-justifying ideologies, *Current Opinion in Behavioral Sciences*, 34, 129-134.
37. Nawijn, J., & Biran, A., 2019. Negative emotions in tourism: A meaningful analysis. *Current Issues in Tourism*, 22(19), 2386–2398. <https://doi.org/10.1080/13683500.2018.1451495>
38. Newman, D. B., Schwarz, N., Graham, J. & Stone, A. A., 2019. Conservatives report greater meaning in life than liberals, *Social Psychological and Personality Science*, 10(4), 494-503. <https://doi.org/10.1177/1948550618768241>
39. Okulicz-Kozaryn, A., Holmes, O., & Avery, D. R., 2014. The subjective well-being political paradox: Happy welfare states and unhappy liberals. *Journal of Applied Psychology*, 99(6), 1300–1308. <https://doi.org/10.1037/a0037654>
40. Oren, G., Shani, A. & Poria, Y., 2021. Dialectical emotions in a dark heritage site: A study at the Auschwitz Death Camp, *Tourism Management*, 82, 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2020.104194>
41. Papadopoulos, N. & Heslop L. A., 1993. (Szerk) *Product-Country Images, Impact and Role in International Marketing*, Rutledge, New York.
42. Papadopoulos, N., Heslop, L. A. & Beracs, J., 1990. National Stereotypes and Product Evaluations in a Socialist Country, *International Marketing Review*, 7.
43. Ponce de Leon, R. & Kay, A. C., 2020. Political ideology and compensatory control mechanisms, *Current Opinion in Behavioral Sciences*, 34, 112-117. <https://doi.org/10.1016/j.cobeha.2020.02.013>
44. Pyszczynski, T., Solomon, S. & Greenberg, J., 2015. Chapter One – Thirty Years of Terror Management Theory From Genesis to Revelation, *Advances in Experimental Social Psychology*, 52, 1-70. <https://doi.org/10.1016/bs.aesp.2015.03.001>
45. Shimp, T. A., Sharma, S. & Shin, J., 1995. Consumer Ethnocentrism: A Test of Antecedents and Moderators, *Journal of the Academy of Marketing Science*, 23(1), 26-37. <https://doi.org/10.1007/BF02894609>
46. Skurnik, I. Yoon, C., Park, D. C. & Schwarz, N., 2005. How Warnings about False Claims Become Recommendations, *Journal of Consumer Research*, 31(4), 713-724. <https://doi.org/10.1086/426605>

47. Smith, L. & Campbell, G., 2015. The elephant in the room: Heritage, affect and emotion In: Logan, W., Nic Craith, M. & Kockel, U. *A Companion to Heritage Studies*. Wiley-Balckwell. <https://doi.org/10.1002/9781118486634.ch30>
48. Tooby, J. & Cosmides, L., 1990. The past explains the present: Emotional adaptations and the structure of ancestral environments, *Ethology and Sociobiology*, 11(4–5), 375-424. [https://doi.org/10.1016/0162-3095\(90\)90017-Z](https://doi.org/10.1016/0162-3095(90)90017-Z)
49. Watson, S., 2016. Why do emotions matter in museums and heritage sites? Chapter 4, In: van Boxtel, C., Grever, M. & Klein, S. (eds.) *Sensitive Pasts: Questioning Heritage in Education* pp. 75-91.
50. Williams, P. & Drolet, A., 2005. Age-Related Differences in Responses to Emotional Advertisements, *Journal of Consumer Research*, 32(3), 343-354. <https://doi.org/10.1086/497545>
51. Wojcik, S. P., Hovasapian, A., Graham, J., Motyl, M. & Ditto, P. H., 2015. Conservatives report, but liberals display, greater happiness, *Science*, 347(6227), 1243-1246. <https://doi.org/10.1126/science.1260817>
52. Yalom, I. D., 2004. *Egzisztenciális pszichoterápia*, Animula, Budapest.

ISSN 2630-886X

18 57

BGE